

Hür Gençlik

Sahibi ve Neşriyatı fiilen idare eden:
Zekâyi Karakaş
İdarehane:
Süleymaniye Mimar Sinan, Cad. No: 114
Basıldığı yer: Stad Mat.

Abone Şartları
Yıllığı — 120 Krş.
6 Aylığı — 60 Krş.
*
Şimdilik Ayda Bir Çıkar
*
Sayısı: 10 Krş.

13 Aralık 1946

014552

"Hayatta En Hakiki Müşit Tlıdır.," Kemal Atatürk

014554 1 Sayı: 2

Pahalılık ve Öğrenciler Yüksek Tahsil Gençliğinin hali ne kadar karanlıksa, geleceği de o derece müphemdir.

Bugünkü ağır hayat şartları altında Anadolu dört bir tarafında yüksek tahsil yapmak üzere şehrimize gelen orta halli ve fakir aile çocuklarının duruma üzerinde önemle durulması gereken ciddi bir meseledir. Bugün İstanbulda oturan bir aile için dahi çocuklarına yüksek tahsil yaptırmak hemen hemen imkânsız bir hale geldiği şu sıralarda bir bir marumiyeti göze alıp yurdun uzak köşelerinden kopup gelen öğrenciler vaziyetin biddiklerinden ve tahmin ettiklerinden de daha ağır olduğunu acı söylenebilir. Mahdud sayıda olan C. H. P. yurtları ile Tıp fakültesine mahsus sıhhat vekâletine bağlı tüp talebe yurtları ve Askerî Tıbbiye v.s. bir tarafa bırakılacak olursa ekseriyet için bir iki paralı hususî yurt ile medrese köşelerinden ve bekâr odalarından başka sığınacak bir yer yoktur. Paralı talebe yurtlarının bir kısmı vaziyetleri burda konu halindeki bu yazıda ücretleri bugün orta ricinde olmakla beraber her nasıl olursa halli bir ailenin ödeyemeyeceği derecede yükselmiştir. Bugün memlekette tek çocuğu için yalnız yurt ücreti ayda 65 lira, verecek ailelerin sayısı herhalde pek mahduttur. Kalkı ki bir talebe bundan başka gıyecek ve diğer lüzuma şahsî masrafları ile mektep ve kitap masrafları da ilâve edilerek bu paranın ayda en az 120 lira olması lâzımdır. Halbuki 120 lira ekseri orta halli ailelerin eline geçen vasatî aylık

öğrencilik hayatı, meşrubahâ olamaz. Eğer (yalnız varlıklı ailelerin çocukları yüksek tahsil yapar) gibi bir zihniyetle düşünülecek olursa o zaman söylenecek sözümüz yoktur. Zaten bugünkü şartlar altında öğrenciler randıman bakımından gayri müsavi bir durumda bulunmaktadırlar. Hayatlarını idame etmek için çalışmaya mecbur olan, yahutta pek mahdud bir gelirle sefalet içinde konforuz soğuk odalarda, gıdasız yaşayan, kitap ve ders masraflarını karşılamakta aciz öğrencilerle, hiç bir şey düşünmeden rahat bir hayat içinde sağlıklı ve sıhhatli olarak her türlü vasıtalarla istifade edecek durumda yalnız derslerle meşgul olan öğrencilerin randıman ve muvaffakiyet dereceleri arasında da elbette farklar olacaktır. Bu şekilde nice kabiliyetler sönmekte ve nice kıymetli gençler henüz erken çağlarda tekâmül uğrunda verime kurban gitmektedirler.

Devlet hesabına okuyan mahdud sayıda gençler ise geleceğinden tamamen emin değillerdir. Bir kısmı diledikleri yerlerde vâzife alıp hattâ diledikleri yerlerde tekâmülleri ve devam etmek imkânlarına kolayca sahip olabileceklerinden tutarak kimsesi olmayan ekseriyet, vâzifelerden seve seve gittikleri Anadolu'nun uzak köşelerinde unutulup kalmakta ve seneler geçtiği halde kendilerine tekâmüllerine devam etmek hakkı verilmemektedir.

Bugünkü şartlar altında Üniversitemizin dershanelerini dolduran bilim ve kültür meraklısı binlerce kabiliyetli Türk gençinin hali ve istikbali pek endişe verici vaziyettedir. Bu binlerce öğrenciden pek çoğu sabahleyin derslerine açılmakta, öğle yemeklerini ise yine pek çoğu bir köşede peynir ekmekle geçirmektedir, hattâ bazıları hiçbir şey yemeden akşamı beklemektedir. Bu şartlar altında Üniversitemin yemek yiyecek bir salona dahi olsa oradan kaç talebenin istifade edeceği düşünülebilir.

Devlet hesabına okuyan mahdud sayıda gençler ise geleceğinden tamamen emin değillerdir. Bir kısmı diledikleri yerlerde vâzife alıp hattâ diledikleri yerlerde tekâmülleri ve devam etmek imkânlarına kolayca sahip olabileceklerinden tutarak kimsesi olmayan ekseriyet, vâzifelerden seve seve gittikleri Anadolu'nun uzak köşelerinde unutulup kalmakta ve seneler geçtiği halde kendilerine tekâmüllerine devam etmek hakkı verilmemektedir.

Bugünkü şartlar altında Üniversitemizin dershanelerini dolduran bilim ve kültür meraklısı binlerce kabiliyetli Türk gençinin hali ve istikbali pek endişe verici vaziyettedir. Bu binlerce öğrenciden pek çoğu sabahleyin derslerine açılmakta, öğle yemeklerini ise yine pek çoğu bir köşede peynir ekmekle geçirmektedir, hattâ bazıları hiçbir şey yemeden akşamı beklemektedir. Bu şartlar altında Üniversitemin yemek yiyecek bir salona dahi olsa oradan kaç talebenin istifade edeceği düşünülebilir.

Yardıma muhtaç bütün yüksek tahsil gençliği namına öğrencilerin yardım ve ilerlemesinde devletin hakiki nazım rolünü oynamasını ve yapılacak her türlü yardım ve istih haklarının DEVLETÇE bir anlayışle teşvik edilmesini temenni ediyoruz.

M. Çebe

İki sene sınıfta kalan öğrenciler

Üst üste iki sene sınıfta kalmış öğrencilere bu senede aynı sınıfta bir defa daha okuyabilmek hakkı tanınmamıştır.

Yüksek tahsili tamamlamak bilhassa bugünkü şartlar altında çok güçleşmiştir. Ağır olan ders programları yetişmişiyormuş gibi ekseri fakültelerinde hükümetin vücuduna bir türlü akıl erdemediği yüzünden, sınıf geçmek hakikaten bir şans işi haline gelmiştir.

Dünyanın diğer üniversitelerinde de tatbik edilmiyen ve garip usul bide hüküm ferma olduğuna göre, sınıfta kalmış öğrencilerin vaziyeti daha esliki incelenmeliydi. Zira bu senede Hukuk ve İktisat fakültelerinde ekseri öğrenci sırf üçüncü sınıftan dolayı sınıf geçememiştir.

Yüksek tahsili tamamlamak azminde olan ve bunu çalışmalarıyla de bilfiil isbat eden fakat bu mantıksız ve saçma usul yüzünden tahsilini yarıda bırakmak zorunda kalan öğrencilerin yekünü hayli kabarmıştır.

Bu erikadışlara niçin bir hak daha tanınmadığı, sorulacak bir sorudur.

Ü. T. B. Dünya Gençlik Festivaline davet edildi

8/12/1946 tarihli Vatan gazetesinde okuduğumuza göre Dünya Antifaşist Gençlik Federasyonu, 1947 Temmuz ve Ağustos aylarında Pragda yapılacak Dünya Gençlik Festivali için Üniversite Talebe Birliğine bir davet mektubu göndermiştir.

Yine gazetelerden öğrendiğimize göre, Ü. T. B. bu davete icabet edip etmemek hakkında henüz bir karar vermemiştir.

Gazetelerin nedense antifaşist demekten çekindiği Dünya Gençlik Federasyonu, 1946 yılının Haziran ayında Pragda toplanan kongreye de memleketimizin demokrat gençliğini temsil eden bir heyeti davet için, —o zaman Ü. T. B. den başka talebe birliği ve demokratik gençlik organizasyonu olmadığı için— Ü. T. B. ne müracaat etmişti. Ve bu ne idüğü ve kimi temsil ettiği belirsiz birlik, federasyonu ve kongresinin antifaşist o-

(Devam 4 cü sayfada)

Atatürk İhtifalinde Gençliğe söz verilmedi

Ölümü ile bütün insanlık camiasını ma teme boğan esas insana Üniversitede yapılan ihtifalde bulununlar, bu ihtifal ne kadar zayıf ve sönük olduğuna şahit olduk. Gazetelerin «Biyoloji anfasinde hocalar ve kalabalık bir gençlik kitlesi» diye vasıflandırdığı, bes altı hoca ve üç, dört yüz öğrenciyen bir gençlik kitlesiyle;

Merasimin yapıldığı Biyoloji anfası so ze batnacak derecede bostu. Halbuki anfası Üniversitemin yalnız hoca ve asistanları dahi doldurabilirdi. Bu değerli ilim adamlarımızın ihtifalde nice hazır bulunmadıkları anlaşıyor. Üniversite çatısı altında büyük kurtarıcı Atatürk anfası imkânını bulamayan gençlerin mühim ekseriyetine gelince. Biz bu arkadaşlarımızın Atatürk anfasına katılmalarını kani değiliz.

Ders yılının yeni açılması, öğrencilerin memleketlerinde bulunması sebebiyle gençlerin toplanamadığına inanıyoruz. Kaldı ki bu ihtifal tertibi edenler tek başlarına hareket etmişler, öğrenciyi doğru dürüst merasim yerinden dahi haberdar etmemişlerdir.

Daha önce ihtifale iştirak edip söz söylemek arzusunun izhar eden gençler rektöre ve doçent İzzet Timurdan: «Ne yapalım program böyle yapılmış sizin için «Bilgi» yazıtı cevabını almışlardır.

Bu ifadeye göre Üniversite namına hazırlanan ihtifal programını başka bir merci tarafından yapıp gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu programı kim hazırlamıştır? Böyle

bir programla Atatürkün İhtifalini yapmak her yerde Üniversite için iyi bir netice değildir.

Merasim tertib eden idarecilerin bugünü benimsenmiş olmalarından haklı olarak şüphe etmekteyiz. Nasıl şüphe etmeliyiz. Herkesin önce söz sahibi olması lâzım gelen gençlik konularını konuşmaktır.

Üniversite değinecek akla gelen en mühim unsur onu temsil eden yüksek tahsil gençliğidir. Üniversite dahilinde Atatürk için yapılan bir ihtifalde gençliğin söz alması kaçırılmaz bir şey olamaz.

Halbuki İhtifalde sadece bir profesör konuşmuş ve bir genç inönünün millete beyanamesini okumuştur.

Gençlere bugün duydukları tepesiz beirtmek arzusu dahi çok görülmüştür. Bu büyük milli matem gününde Atatürkü is-tedigimiz gibi anamamak acemizi bir kat daha arttırmıştır.

Millî bayram ve matem günlerinde kürsülerin serbest olması istiyoruz; Milletçe eğlenip, millette yas tutulduğu böyle fev-kâlede günlerde kürsüler samimi hislerini ifade edecek her vatandaş ve bilhassa gençliğe açık bulundurulmalıdır.

Fani alemle ilgisini kesmiş bulunan Atatürk, Türk inkılabının, Türk gençliğinin bayrağıdır.

Atatürke millet cepinde, büyük ölçüde söz sahibi gösterilmelidir istiyoruz.

HÜR GENÇLİK

Teknik Üniversite hakkında Yarıncı bacalar memleketi modern Türkiye için kalbinde en coşkun hisler taşıyan genç mühendislere ana şefkati gösterilmesi milî ve insanî bir borçtur

Kapılarında, hâlâ Maarif Vekâletine bağlılığını yâdeden levha ve yazıların zaman Ü. T. B. den başka talebe birliği ve demokratik gençlik organizasyonu olmadığı için— Ü. T. B. ne müracaat etmişti. Ve bu ne idüğü ve kimi temsil ettiği belirsiz birlik, federasyonu ve kongresinin antifaşist o-

(Devam 4 cü sayfada)

la 180 talebe alınırken hükümetin emri üzerine bu yıl imtihanı olarak 300 talebe alınması bahsetmesi itiraf edilebilir ki bizim bu sevinçimizi sarstırmıştır.

Daha önce ihtifale iştirak edip söz söylemek arzusunun izhar eden gençler rektöre ve doçent İzzet Timurdan: «Ne yapalım program böyle yapılmış sizin için «Bilgi» yazıtı cevabını almışlardır.

Bu ifadeye göre Üniversite namına hazırlanan ihtifal programını başka bir merci tarafından yapıp gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu programı kim hazırlamıştır? Böyle

Allın talebe miktarının 180 den 300 çıkması veya 80 e inmesi, imtihanlı veya imtihanlızı oluğu bir şey ifade etmez. Mâ-nidar olan bir şey varsa o da, değerlendirilme kararının yukarıdan gelmesi ve bağımsız Üniversite şahsiyetinin hâlâ eski ananelerinden kurtulmamasıdır.

Memleketimizin mühendis ihtiyacı derecesini herkesten daha vukufu bilen sayın rektörden veya Yönetim Kurulundan, eğer kadro müsaitse, böyle bir vaziyetin niçin bizzat kendileri tarafından tesbit edilmediği sorulmaya değer. Burada 300 talebenin (tabii gene hükümetin)

(Devam 4 cü sayfada)

Teknik Üniversite hakkında Yarıncı bacalar memleketi modern Türkiye için kalbinde en coşkun hisler taşıyan genç mühendislere ana şefkati gösterilmesi milî ve insanî bir borçtur

Kapılarında, hâlâ Maarif Vekâletine bağlılığını yâdeden levha ve yazıların zaman Ü. T. B. den başka talebe birliği ve demokratik gençlik organizasyonu olmadığı için— Ü. T. B. ne müracaat etmişti. Ve bu ne idüğü ve kimi temsil ettiği belirsiz birlik, federasyonu ve kongresinin antifaşist o-

(Devam 4 cü sayfada)

la 180 talebe alınırken hükümetin emri üzerine bu yıl imtihanı olarak 300 talebe alınması bahsetmesi itiraf edilebilir ki bizim bu sevinçimizi sarstırmıştır.

Daha önce ihtifale iştirak edip söz söylemek arzusunun izhar eden gençler rektöre ve doçent İzzet Timurdan: «Ne yapalım program böyle yapılmış sizin için «Bilgi» yazıtı cevabını almışlardır.

Bu ifadeye göre Üniversite namına hazırlanan ihtifal programını başka bir merci tarafından yapıp gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu programı kim hazırlamıştır? Böyle

Allın talebe miktarının 180 den 300 çıkması veya 80 e inmesi, imtihanlı veya imtihanlızı oluğu bir şey ifade etmez. Mâ-nidar olan bir şey varsa o da, değerlendirilme kararının yukarıdan gelmesi ve bağımsız Üniversite şahsiyetinin hâlâ eski ananelerinden kurtulmamasıdır.

Memleketimizin mühendis ihtiyacı derecesini herkesten daha vukufu bilen sayın rektörden veya Yönetim Kurulundan, eğer kadro müsaitse, böyle bir vaziyetin niçin bizzat kendileri tarafından tesbit edilmediği sorulmaya değer. Burada 300 talebenin (tabii gene hükümetin)

(Devam 4 cü sayfada)

DETLERİMİZ • 014555 Hesap istiyoruz!..

Üniversitemizin muhtariyete kavuşmasından önceki senelerinde tamamiyen Senatoya bağlı olarak kurulan ve hiç bir şekilde mevcat bütün talebeyi temsil etmekteki bulunmayan (talebe birliği) sınında halledilmiş olduğunu memnuncemvac bir çok ihtiyacı yanında öğrencilere hüviyet kartı ve pasaportu gibi idareye ait işlemlerde üzerine harını ayıran tabii edeceğine inandırmış ve bunu kendisine bir kazanç mabai yapmış, bu şekilde her öğrenciye bir miktar para yatırmaya mecbur tutuluyordu.

Senato kürri hususlarıyla yeni kararlar aldığı zaman, bu orta çağdan kalmasıyla, vâzide (talebe birliği) meselelerini de halledilmiş olduğunu memnuncemvac bir çok ihtiyacı yanında öğrencilere hüviyet kartı ve pasaportu gibi idareye ait işlemlerde üzerine harını ayıran tabii edeceğine inandırmış ve bunu kendisine bir kazanç mabai yapmış, bu şekilde her öğrenciye bir miktar para yatırmaya mecbur tutuluyordu.

Hakkı değeri ben kurmuş olan bu gebek kartları beheri birer kıyaya satılıyor ve bu şekilde müthiş bir kâr elde ediliyor. Aynı zamanda afınan paraların tevsihi için öğrencilere birliğe üye yazılmışta, bu parayı aıdat teğekküle haraç vermekte devam etmektedir.

Fakultelerimizde yeni ders yitna başlatılan yenilerini ve yerinde kararların ancak lâfıta ve kâğıt üzerinde kaldığını hayret ve ecefle aldığımız (talebe birliği) hâlâ eaki yerinde, eski salâhiyetleri ve im-tiyazları ile devam etmekte ve bütün öğrencilerde bu kendilerini idareye yetenekli paraların tevsihi için öğrencilere birliğe üye yazılmışta, bu parayı aıdat teğekküle haraç vermekte devam etmektedir.

Öğrencilere pasaportu hüviyet verme işi tamamiyen idarî bir mesele olup

(Devam 2 nci sayfada)

014553

Pragda toplanan

Dünya Öğrenciler kongresinin kararları

İlmin, insanlığın mahvı için değil refahı için kullanılmasını istiyoruz

Faşizm üzerinde kazanılan zafer demokrat insanın beraber çalışması elinde edildi. Devamlı bir sahil ancak gaye birliği ve demokrasinin prensiplerine sadık kalmakla mümkündür. Sulha ve terakkiye mâni olacak her türlü faşizmi reddederiz. Her ne kadar askeri faşizm marvedilmişse de faşist ideoloji tamamıyla yok edilememiştir. Bugün bile, bir hükümet şekli olarak mevcuttur. Faşizm kalıtıların yok edilmesinin iyi bir dünya ve sulh için zaruri bir şey olduğunu kabul etmiş bulunuyoruz. Faşizmin mağlup edilmesinde rol alan demokrat öğrenciler istikbâli için çok mühim olan bu işe bitarafajajamamız. Şimdi harp sonrası rollerini almalarıdır.

Faşizmin müthiş tahribatlara sebebiyet verdiği ve emperyalizmin memleketlerin gelir membalarını mahvedip ahaliisini gaddarca öldürmelerini hiç bir zaman unutmamalıyız. Buna karşı demokrat memleketlerin imar ve inkişafına yardım etmeliyiz. Uluslar arası öğrenci ve gençlik teşkilâtlarında devamlı bir sulh ve emniyet için çalışmalıyız. Yeni öğrenci teşkilâtımızda bu işlerin icrası için iş birliğini garanti edecek bir siyaset takip etmeliyiz.

Dünya öğrenciler kongresi, bütün öğrencilerin diğer demokrat gençlerle birlikte faşist ideolojiyi ve emperyalizmi yalnız Japonya ve Almanya'dan değil, mevcut olduğu diğer memleketlerden temizlenmesi için mücadele edeceğini kabul eder.

Kongre, öğrenci teşkilâtlarının bütün memleketlerdeki gençliğe demokrasiyi takdir etmeleri ve eğitimde yapılacak değişiklikleri ve ilme dayanmayan irki üstünlük teorilerini kabul etmemelerine yardımcı bulunmaları hususunda ısrar eder. Öğrenciler ilme dayanarak faşizmin hatalarının gösterilmesi ve terakki ruhunun inkişaf ettirilmesi uğrunda mücadele etmelidir. Gençliği faşist ideoloji fesadından muhafaza etmek için kongre üniversitelerden faşizm taraftarı hocaların

ya, Latin Amerika memleketlerinde istiklâllerine ve hürriyetlerine kavuşmasını olan ve bunun için mücadele eden öğrencilerle beraber olduğumuzu ilân ederiz. Kutsal emellerini filiyat sahasına çıkarmak için istiklâl mücadelesi hareketlerinde yer alan sömürge, yarı Sömürge ve bağımlı memleketlerdeki talebelere yardım etmeğe söz veriyoruz.

Bütün dünya öğrencilerine iyi bir hayat standardı temin edilmesi lâzım geldiğine inanıyoruz. Çünkü iktisadi emniyet dünya sulhu için en başta gelen ihtiyaktır. Eğitim ancak bu esas üzerinde inkişaf edebilir. Bunun içindir ki iktisadi islahatı, faşist tesirler altında kalan memleketlerin demokratlaştırılma davasında en esaslı kısım olarak alıyoruz.

Dünya öğrencileri imar işlerinde çalışanlarla işbirliği yapmaya hazır olmalıdır. Bunun için dünya talebe kongresi bütün öğrencileri, harpte harap olmuş ve inkişaf etmemiş memleketlerde kültür ve eğitim müesseselerinin imarına yardım etmeye davet eder.

Öğrencilerin şuurla bir şekilde kendilerini mes'uliyet hissine sahip vatandaşlar olarak yetiştireceklerine ve memleketlerinin demokratik teşkilâtlarında faal bir rol alacaklarına inanıyoruz. Talebe olarak, ırk, renk, sınıf, cinsiyet, milliyet, din, siyasi kanaat, içtimai ve iktisadi durum farkı gözetmeden aleyhindeyiz. Onun için ilk mes'uliyetimizin böyle farkları teşkilâtlarımızda gözetmemek ve cemiyetimiz içinde nerede böyle bir şey olursa buna karşı durmak, olacağını ilân ederiz.

Kongre, bütün gençlere şamil bir eğitimin yalnız yüksek öğretimle değil diğer öğretim derecelerini de geniş gençlik kitlelerine temin etmekle mümkün olacağını işaret eder.

Dünya öğrenciler kongresi, hükümetin geniş bir sistem dahilinde terhis olmuş askerlere para ve aile maaşları tahsis etmesi, ucuz ev temini öğrencilere serbestçe kitap ve lâzım gelen şeylerin tedariki hususunda ısrar eder. Kongre öğrencilerin, teşkilâtları ve üniversiteleri vasıtasıyla mühim bir rol almaları lâzım geldiğine inanır.

Kongre, eğitimin hayattan alakasız kesmiş teorik bir çabasına olduğunu değil bilakis içtimai ve pratik gayeleri göz önüne alması icap ettiğini iddia eder. İlimin, insanlığın mahvı için değil refahı için kullanılmasına inanıyoruz. Sulhün muhafazası ve milletlerin emniyeti için çalışmak öğrencilerin vazifesidir. Sülhün hakikat olması ancak herkesin hürriyetine, istiklâline ve serbest hareket etme hakkına hürmet etmeğe mümkündür. Mademki öğrenciler milletler arasında karşılıklı arkadaşlık ve anlaşma yaratmada mühim bir rol oynarlar.

Kongre, bütün gençlere şamil bir eğitimin yalnız yüksek öğretimle değil diğer öğretim derecelerini de geniş gençlik kitlelerine temin etmekle mümkün olacağını işaret eder.

Dünya öğrenciler kongresi, hükümetin geniş bir sistem dahilinde terhis olmuş askerlere para ve aile maaşları tahsis etmesi, ucuz ev temini öğrencilere serbestçe kitap ve lâzım gelen şeylerin tedariki hususunda ısrar eder. Kongre öğrencilerin, teşkilâtları ve üniversiteleri vasıtasıyla mühim bir rol almaları lâzım geldiğine inanır.

Kongre, eğitimin hayattan alakasız kesmiş teorik bir çabasına olduğunu değil bilakis içtimai ve pratik gayeleri göz önüne alması icap ettiğini iddia eder.

İlimin, insanlığın mahvı için değil refahı için kullanılmasına inanıyoruz.

Sulhün muhafazası ve milletlerin emniyeti için çalışmak öğrencilerin vazifesidir. Sülhün hakikat olması ancak herkesin hürriyetine, istiklâline ve serbest hareket etme hakkına hürmet etmeğe mümkündür. Mademki öğrenciler milletler arasında karşılıklı arkadaşlık ve anlaşma yaratmada mühim bir rol oynarlar.

yabiliyorlar, şu halde Dünya öğrenciler kongresi bütün öğrencileri Birleşmiş Milletleri desteklemeye davet eder. Öğrenciler arasında tesanüt gımdı eskisinden daha çok lâzımdır. Bu gayelere erismek için teşkilâtın zaruri bir şey olduğuna inanarak kongre, mevcut olmayan yerlerde milli öğrenci birliklerinin kurulmasını destekler. Bütün öğrenci ve öğrenci teşkilâtlarını kendi milli gençlik hareketlerinde yer almaya, bütün imkânlarla birleşmiş milli gençlik teşkilâtlarının kurulmasına ve her şekilde öğrencileri ve diğer gençliği birbirine bağlayacak olan arkadaşlığı ve anlaşmayı kuvvetlendirmeye davet eder. Kongre öğrencileri alâkadar eden meseleleri tam bir şekilde halledebilmesi için Uluslararası Öğrenciler Birliğinin Demokrat Gençler Federasyonu ile iş birliği yapacak bir azası olması lâzım geldiğine kani bulunuyor.

Yaşasın Uluslararası Öğrenciler Birliği.

Yaşasın dünya öğrencileri ve gençlik arkadaşlığı, istikbale doğru iletir. Hep beraber,

SULH VE İYİ BİR DÜNYA İÇİN ÇALIŞMALIYIZ. Uluslararası Talebe Birliğinin çıkardığı broşürden tercüme.

Ankaradan haberler :

Dil, Tarih Talebe Cemiyeti seçimleri

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya fakültesi talebe seçimleri 15 Kasım 1946 cuma günü öğleden sonra 16,30 da yapılmıştır.

Seçim günü öğleden sonra saat 14,20 den itibaren salon dolmağa başlamıştır. Kapı kapanıp yoklama yapıldığı zaman müzakerelere başlanacağı sırada salonda 220 aza bulunuyordu. Seçim yapılacağı evvelce Dikkat ve Başkent gazetelerinde 3 gün ilân edilmişti. Yani o gün talebe yalnız oraya seçim yapmak ve Talebe Cemiyetini müteebbiklerden kendi temsilcilerine devir almak için gelmişti.

Fakat kapılar kapanır kapanmaz seçimin hiç alakası olmayan münakaşalar başladı. Bu sırada Arman Kansu ve arkadaşlarından müteşekkil 24 imzalı bir önerge ile müteebbiklerin umumî kongreye hesap vermesi ve cemiyetin gayesinin izah edilmesi istendi? Önerge azanın beste biri tarafından iletili sürülmediği için reddedildi.

Arada bazı münakaşalar oldu. Bu sırada Mehmet Kemal ve arkadaşlarının verdiği 50 imzalı bir önerge ile seçimlere geçilmesi istendi. Fakat bu sırada önergesi reddedilmeden Arman Kansu ve arkadaşları salonu terkettiler. 50 imzalı önerge çoğunluk tarafından kabul edilince kabul etmeyen ikinci bir kesim salonu terketti.

Salonda kalan 106 kişi ile seçimlere geçildi. Yönetim ve Denetleme kurulları çoğunlukla seçildi. Salonu terkedenler yoklamada bulunup ardından salonu terkettilerinden müstenkif addoldular.

15 Kasım 1946 günü seçilen Yürütme Kurulu için 15. Denetleme kurulu için 3 kişi 18 11. 1946 pazartesi günü toplanmış ve aralarında seçim yaparak Başkanlığa Sadettin Öcalı, Başkan Müavinliklerine Sevim Ulusman ve Nurcan Ertan, Sekreterliğe Kemal Bastuji ve Muzaffer Taşkın

incelemelerini yaparken, mevzu istediği zaviyeden tetkik etmelidir, ve istediği müellifin kitabını okuyup tenkid etmek imkânını bulmalıdır. Serbestçe okuyanın düşüncesini, serbestçe münakaşa edenin fikri çok çabuk gelişir. Tarihte de o zaman hürriyet olmuştur, kültürde de o zaman büyük hamleler yapılmıştır. Eski Yunanistan Sokrat, Eflatunu, Aristoyu yaratmıştır, 18 inci asırdaki Fransız İnkilâbı da bize 19 uncu asrın Avrupasını vermiştir.

Gördüğümüz gibi Dünya kültürü daima geniş bir hürriyet havası istemiştir. Halbuki Faşizm yalnız siyasi alanda rol oynamayıp, aynı zamanda günlük hayatımızın içine girmiş onu zehirlemiş ve cihan kültürüne büyük bir darbe indirtirip onu yok etmek istemiştir. Faşizmin felsefi alideleri yapmak ve çürük esaslara dayandığı için, faşistler kendi haris menfaatları peşinde koşarken kültüre de el uzatmışlardır. Hakiki münvev müdafaa ettiği doktrine inanırsa, inancın, sarsılmak ve yıkmak için ileri sürülecek tenkidlere karşı ancak fikirle mücadele eder ve hiç bir zaman kuvvete veya herhangi diğer

kanlırañıñca kimselerdi, Bütün zulüm ve eziyetlere rağmen, üniversite gençliği, mukavemet hareketlerinin ön safında çarpışarak milletlerine hakiki ve uyanık vataneşverliğin ne olduğunu göstermişler, işkence odalarını, insan fırınlarını, hiçe sayarak, insanlık idealinin en büyük düşmanına karşı amansız bir mücadele açmışlar ve memleketlerinin kurtuluşunda mühim bir rol oynamışlardır. Pek tabiidir ki, yıllarca Buchenvaldfarda, Ausvictzerlerde, Dachaularda ve binlerce hapishanede faşizmin birbir zıddına dayanan gençliğini, üniversite ve mekteplerine döndüğü zaman kuracağı cemiyetlerin mahiyeti Anti Faşist olacaktı.

Avrupa gençliği, talebinin cemiyet içindeki ehemmiyetini idrak ettiği için dünyanın gidisinde mühim bir rol almak istiyor. Faşizm zavallı dünyamızı komirmiş olan en muazzam müsibetlerden biri olduğuna inandığı için, yüksek tarisil gençliği böyle bir faciainin tekrarı vukuu bulmaması maksadı ile ve bıraktığı izleri ortadan kaldırarak gayesi ile Faşizme karşı amansız bir mücadele açmıştır.

M. GABBAY

Bugünkü Dünya Talebe Cemiyetleri neden Antifaşistler?

Tarihte ne zaman hürriyet olmuşsa kültürde de o zaman büyük hamleler yapılmıştır

İkinci cihan savaşının sona ermesi Avrupa Üniversite hayatını canlanmağa başlamış ve bu aralık bir takım yeni talebe cemiyetleri kurulmuştur. Muhtelif memleketlerde kurulan bu talebe cemiyetlerinde müşterek bir görüş birliği sezmemek kabildir. Hemen, hemen, yeni kurulan cemiyetlerin kısmi azamisi, Anti Faşist bir mahiyet taşıyor. Bunun mânasını anlayabilmek için aşağıdaki şeyleri göz önünde tutmalıyız.

Bir münveverin yetişebilmesi için serbestçe düşünüp, serbestçe söylemesi tetkik ve araştırma imkânlarına sahip olması lâzımdır. Hakiki bir münvever herhangi bir doktrini incelediği zaman, tetkik ettiği mevzuun leyl ve aleyhinde bütün fikirleri nazarı itibare almalı ve bunları bitarafane inceledikten sonra, şahsi kanaatinin tesir altında kalmaksızın bildirebilmelidir. Üniversiteler mensup oldukları memleketlere münvever yetiştiren yuvalardır. Orada öğretim lise tahsilinden farklıdır, talebe profesörün verdiği dersleri faydalanarak o mevzu üzerinde araştırmalar yapar, ve her şeyden evvel ilmi bir metodu nasıl çalıştırıldığını öğrenir. Bir yüksek tahsil talebesi incelemelerini yaparken, mevzu istediği zaviyeden tetkik etmelidir, ve istediği müellifin kitabını okuyup tenkid etmek imkânını bulmalıdır. Serbestçe okuyanın düşüncesini, serbestçe münakaşa edenin fikri çok çabuk gelişir. Tarihte de o zaman hürriyet olmuştur, kültürde de o zaman büyük hamleler yapılmıştır. Eski Yunanistan Sokrat, Eflatunu, Aristoyu yaratmıştır, 18 inci asırdaki Fransız İnkilâbı da bize 19 uncu asrın Avrupasını vermiştir.

Gördüğümüz gibi Dünya kültürü daima geniş bir hürriyet havası istemiştir. Halbuki Faşizm yalnız siyasi alanda rol oynamayıp, aynı zamanda günlük hayatımızın içine girmiş onu zehirlemiş ve cihan kültürüne büyük bir darbe indirtirip onu yok etmek istemiştir. Faşizmin felsefi alideleri yapmak ve çürük esaslara dayandığı için, faşistler kendi haris menfaatları peşinde koşarken kültüre de el uzatmışlardır. Hakiki münvev müdafaa ettiği doktrine inanırsa, inancın, sarsılmak ve yıkmak için ileri sürülecek tenkidlere karşı ancak fikirle mücadele eder ve hiç bir zaman kuvvete veya herhangi diğer

kanlırañıñca kimselerdi, Bütün zulüm ve eziyetlere rağmen, üniversite gençliği, mukavemet hareketlerinin ön safında çarpışarak milletlerine hakiki ve uyanık vataneşverliğin ne olduğunu göstermişler, işkence odalarını, insan fırınlarını, hiçe sayarak, insanlık idealinin en büyük düşmanına karşı amansız bir mücadele açmışlar ve memleketlerinin kurtuluşunda mühim bir rol oynamışlardır. Pek tabiidir ki, yıllarca Buchenvaldfarda, Ausvictzerlerde, Dachaularda ve binlerce hapishanede faşizmin birbir zıddına dayanan gençliğini, üniversite ve mekteplerine döndüğü zaman kuracağı cemiyetlerin mahiyeti Anti Faşist olacaktı.

Avrupa gençliği, talebinin cemiyet içindeki ehemmiyetini idrak ettiği için dünyanın gidisinde mühim bir rol almak istiyor. Faşizm zavallı dünyamızı komirmiş olan en muazzam müsibetlerden biri olduğuna inandığı için, yüksek tarisil gençliği böyle bir faciainin tekrarı vukuu bulmaması maksadı ile ve bıraktığı izleri ortadan kaldırarak gayesi ile Faşizme karşı amansız bir mücadele açmıştır.

M. GABBAY

Ankarada

Türkiye Gençler Derneği kuruldu

Memleketimiz gençliğinin dünya genelinde ön safında yer alması ve iş birliğini ve arkadaşlık sevgisini kuvvetlendirmek maksadıyla Ankarada "Türkiye Gençler Derneği" kurulmuştur. Derneğin kuruluşunda gayri siyasi bir cemiyet kurulmuştur.

Dernek 18 ile 30 yaş arasındaki her köylü, talebe ve diğer meslek erbabından «Din, ırk, sınıf, servet farkı» gözetmeksizin bütün Türk gençliğine salflarında yer vermeye gayessile kurulmuş ve aza kaydırma başlamıştır.

«Derneğin bütün memleket gençliği için iyi sahil şartlarının maddi refah ve kültü-

gönül. Muhasibliğe Aliye Göreri, Toplantı kolu başkanlığına Salâhattin Tanseli, yayın kolu başkanlığına Necdet Taşhanı, yardım kolu başkanlığına Rana Soylueri, Tetkik gezisi kolu başkanlığına Necdet Günçakını, spor kolu başkanlığına İlhan Altını, Müzik ve eğlenti tertibi kolu başkanlığına Canan Yüceli getirmiştir. Ayrıca bir ilim, sanat ve edebiyat dergisi çıkarılmasına ve derginin ismi için anket açılmasına; bir tanışma çayı verilmesine, konservatuar öğretmenlerinden Ruhi Sunun idaresinde bir koro teşkiline karar verilmekle toplantı geç vakit dağılmıştır.

R. Ray

derneğin imkânlarının temin edilmesi ve emleket gençlerini birbirleriyle tanıştırmak ve gençliğe yu. du anılmak için bir zamanda gerçekleştirilmesi lâzım gelen bazı gayeleri arasına almıştır. Dernek nizamnamesinin 6) c maddesinin 6) fıkrasında şöyle denilmektedir:

«..... demokrasî aleyhtarı, iricî olarak tanınmış olanlar ve bu yolda çalışanlar derneğe üye olamazlar...»

Son cihan harbinden sonra kuru yuvelerin yere serilmesinde mühim rol oynayan bütün milletlerin antifaşist gençleri bir gençlik federasyonu meydana getirmişler ve bu federasyon son toplantısında Prag'da yapılmış ve bu toplantıda Türkiye gençliği temsil eden hakiki bir delegasyon göndermiştir.

Bu Türkiye gençlerini teşkilâtlanmalarının verdiği acı neticeleri son olarak göstermiştir:

Dernek nizamnamesinin 5) inci maddesinin 6) fıkrasında şöyle denilmektedir:

«Milletler arası gençlik kongrelerine istikrar etmek, diğer memleketlerdeki gençlik teşekkülleriyle yaygın mücadele etmek, dis memleketlerde seyahatler tertip etmek, bu da bize gösteriyor ki artık gençlerimiz kendi kabuklarına çekilmeyi değil, dünya gençleri arasında kendilerini bulmak için mevkit almaya ve dünya ölçüsünde teşkilatlanması için arkadaşlarıyla işbirliği yapmaya gaye edilmektedirler.»

Dernek nizamnamesinin 5) inci maddesinin 6) fıkrasında şöyle denilmektedir:

«Milletler arası gençlik kongrelerine istikrar etmek, diğer memleketlerdeki gençlik teşekkülleriyle yaygın mücadele etmek, dis memleketlerde seyahatler tertip etmek, bu da bize gösteriyor ki artık gençlerimiz kendi kabuklarına çekilmeyi değil, dünya gençleri arasında kendilerini bulmak için mevkit almaya ve dünya ölçüsünde teşkilatlanması için arkadaşlarıyla işbirliği yapmaya gaye edilmektedirler.»

Dernek nizamnamesinin 5) inci maddesinin 6) fıkrasında şöyle denilmektedir:

«Milletler arası gençlik kongrelerine istikrar etmek, diğer memleketlerdeki gençlik teşekkülleriyle yaygın mücadele etmek, dis memleketlerde seyahatler tertip etmek, bu da bize gösteriyor ki artık gençlerimiz kendi kabuklarına çekilmeyi değil, dünya gençleri arasında kendilerini bulmak için mevkit almaya ve dünya ölçüsünde teşkilatlanması için arkadaşlarıyla işbirliği yapmaya gaye edilmektedirler.»

Dernek nizamnamesinin 5) inci maddesinin 6) fıkrasında şöyle denilmektedir:

«Milletler arası gençlik kongrelerine istikrar etmek, diğer memleketlerdeki gençlik teşekkülleriyle yaygın mücadele etmek, dis memleketlerde seyahatler tertip etmek, bu da bize gösteriyor ki artık gençlerimiz kendi kabuklarına çekilmeyi değil, dünya gençleri arasında kendilerini bulmak için mevkit almaya ve dünya ölçüsünde teşkilatlanması için arkadaşlarıyla işbirliği yapmaya gaye edilmektedirler.»

Dernek nizamnamesinin 5) inci maddesinin 6) fıkrasında şöyle denilmektedir:

«Milletler arası gençlik kongrelerine istikrar etmek, diğer memleketlerdeki gençlik teşekkülleriyle yaygın mücadele etmek, dis memleketlerde seyahatler tertip etmek, bu da bize gösteriyor ki artık gençlerimiz kendi kabuklarına çekilmeyi değil, dünya gençleri arasında kendilerini bulmak için mevkit almaya ve dünya ölçüsünde teşkilatlanması için arkadaşlarıyla işbirliği yapmaya gaye edilmektedirler.»

TÜSTAV
TÖKB
MAYIS
ARŞİN

TÜSTAV
TÖKB
MAYIS
ARŞİN

Hesap istiyoruz!

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Bunun bilhassa böyle bir karardan sonra da snabık (talebe birliği) nin elinde kalmasına nazir değildir. Hür Üniversitemizin, hür havasına bu gibi hareketlerle bozulanın ve senatörün alınması kararları - ki Senato ve kurullarını istiyor ise - aynen tatbik edilmesini müteber.

Artık bu keyfi muameleler, hakız karar vermeler nihayete ermelidir.

Bu meseleleri aydınlatılmadık için rektöre yazmış olduğumuz mirracattı, rektör evvelâ bu meselede yazılmış olduğumuzu, fakat henüz aldığımız pasodaki birlik damppasını görünce, birliğin idareye şimdilik yardım ettiğini ve paraların bir kasada toplanarak bilâhare fakir öğrencilere yardım

yapılacağını söylemiştir.

Bu cevap bizi tatminden çok uzaktır. Eğer hakikaten bir iane işi ise idare bizzat üzerine alabilir ve istiyen öğrenci yardımını istediği kadar para atmaya davet edilir; zira imneye, mecburiyet mükellefiyeti konulamaz. Öğrenciler bir birlikten kasasına şerhörden beri bu şekilde binlerce fira atmışlardır. Fakat şimdiye kadar bu paraların nerelerde ne yolda sarfedildiğine dair hiç bir emare görülmemiştir. Eski birlikten ve idari makamlardan bu paraların nerelere varf olacağını ve keyfi imtiyazî hareketlerin daha ne vakite kadar devam edeceğini soruyor ve pek haklı olarak izah edilmesini istiyoruz.

C. Yılmaz

V. A. Mozart

Dâhi bestekârın şaheserlerini vereceği anda ölümün pençesine düşmesi insanlık âlemi için ciddi büyük bir kayıptı

1756 da Salzburgda doğan V. A. Mozart, 1788 de son senfonilerini bitirmişti. Bunlar: «Mibemol majör», «Sol mi nör» ve «do major, jubiter» senfonileriydi.

1790 da Viyanada «Cosi fan tutte» opera komedisini, 1791 de Pragda «La clemence de titus» en nihayet aynı yıl «sihirli flüt» operasını yazdı ve «Requiem» ini bitirmeden 5 a kaldı 1791 de Viyanada veremden öldü.

Mozartın Avusturya halk türkülerinden meydana getirdiği eserler de hasanın sentez kuvvetini gösteren abidelerdir. Kendisinden sonra gelen müzisyenler onun senfonilerinde, konçertolarında, sonatlarında len ayı hocayı outdular.

Alman romantizminin kurucularından olan Mozart, maddi maddi sıkıntılardan ve yoksulluktan bir türlü kendisini kurtaramamıştı.

Şah eserlerini vereceği anda ölümün pençesine düşmesi insanlık âlemi için ciddi büyük bir kayıptı.

35 senelik kısa bir ömür içinde 21 opera, 6 oratorya, 48 senfoni, 25 i piyano 7 si keman olmak üzere 46 konçerto, 22 piyano sonatı, 45 piyano ve keman sonatı yazan bu velüt de ha sanat dünyasının eşsiz şimalarından biridir.

İ. B.

(.) Büyük bestekâr Volfgang Amadeus Mozart 155 sene evvel 5 ara 1791 de Viyanada ölmüştü. Hiçbir gençlik dahiyi hümetle anar ve kısa bir biyografisini sunmayı faydalı bulur.

Alman romantizminin kurucularından olan Mozart, maddi maddi sıkıntılardan ve yoksulluktan bir türlü kendisini kurtaramamıştı.

Şah eserlerini vereceği anda ölümün pençesine düşmesi insanlık âlemi için ciddi büyük bir kayıptı.

35 senelik kısa bir ömür içinde 21 opera, 6 oratorya, 48 senfoni, 25 i piyano 7 si keman olmak üzere 46 konçerto, 22 piyano sonatı, 45 piyano ve keman sonatı yazan bu velüt de ha sanat dünyasının eşsiz şimalarından biridir.

İ. B.

(.) Büyük bestekâr Volfgang Amadeus Mozart 155 sene evvel 5 ara 1791 de Viyanada ölmüştü. Hiçbir gençlik dahiyi hümetle anar ve kısa bir biyografisini sunmayı faydalı bulur.

Geçen ayın konserleri

Geçen sene müteaddit konserlerle İstanbul müzikseverlerini hayli sevindirmiş olan Senfonik şehir orkestrası ve Beyoğlu halkvi senfonik orkestrası 1946-1947 yılı konserlerine başlamışlardır.

12. Kasım sah günü 18.30 da Şehir Tiyatrosu komedi kısmında Cemal Resit Rey idaresindeki Senfonik şehir orkestrası mevaimin ilk konserini verdi. Salonda tramvay hattındaki bütün görülmeleri alan fena yapsın, kötü Akustik şef Cemal Resit Rey'in işini hayli zorlaştırıyordu. G. Rossini'nin (Sevil berberi) avertürü nefesi sazların mütereddid hareketleri hede iyi değildi. Müteakiben çalınan Cl. Debussy'nin (petite suite) bilhassa bu suite'nin 1 inci ve 2 nci hareketi (En bateau Cozaz) anlayışlı idarenin parlak bir tezahürüdür. Cemal Resit Rey'in Fransız bestekârlarını tanıtmak için sarfettiği gayret; çalmakta gösterdiği mahareti takdirle anmamak haksızlık olur.

P. Tchaikowsky'nin 6 nci senfonisinin 6 nefis (Allegro con grazia)ında şef ve yaylı sazlar mükemmeldiler. Müteakip movement da (Allegro molto vivace) — Bir evvelki movement'ın romantik atmosferinden kendilerini kurtaramadıklarından olacak — Scherzo biraz yavaşaktı. March'da herşey düzeldi. Senfoninin güzel finalinden sonra bazı gruplar 1 ay sonra verecek ikinci konserden bahsediyorlar ve bu müdeti pek uzun buluyorlardı. Fakat Be-

yoğlu halkvevin, Filarmoni derneğinin konserleri bu boşluğu biraz doldurmuştu.

Seyfettin Asal'ın idaresindeki Beyoğlu halkvi senfonik orkestrası Ferdi von Statzer'in iştirakile ilk konserini 14 Kasım perşembe günü Saray sinemasında verdi. Orkestra geçen seneki Concertmeister'i Walter Gerhart'dan mahrumdu.

L. von Beethoven'ın (Egmont) avertürü, Liszt'in 2 No lu piyano konçertosu halkvi orkestrasıyla daha iyi çalınabiliyordu. Programın son parçası P. Tchaikowsky'nin 5 No. lu senfonisini dinledikten sonra provaların yapıldığı yer, konser salonunun gayri müsait vaziyetini göz önünde bulundurularak; bunlara malli imkansızlıkları da ekliyerek bu şartlar altında tam bir muvaffakiyetin pek zor olduğu neticesine hemen varabilirler.

Ayin en büyük müzik hareketi olan Filarmoni derneğinin konserine gelince, Muhittin Sadak'ın idaresinde çalınan Haydn'in Londra senfonisinden sonra Cemal Resit Rey, Rana Erkan, Omer Refik Yalçın, Ferdi von Statzer tarafından çalınan Bach'ın 4 piyano konçertosu Wagner'in Lohengrin prelüdü fivelerle yazdığı ve dinleyicilerin ısrarlı alkışları üzerine tekrarlandı. Ferdi von Statzer tarafından idare edilen orkestra Bizet'in (Arlesienne) süitini bitirdikten sonra Saray Sinemasının şimdiye kadar görmediği bir kalabalık istemiyeye istemiyeye salonu

1940 yılında kudurmuş faşist sü. rüleri Fransayı itilâ ettiği zaman insanlık ideali için çalışan ileri fikir mü. mesillerini toplayıp kamplara idol. durmuşlardı. Faşizmin yıkılışından sonra, beş yıllık esaret boyunca na. silsa ölünden kurtulup güç belâ ha. yatta kalabilenler arasında, Fransız kültürünün en mühim simalarından Henri Mougın de vardı.

Mougın ve faşistlere karşı mukavemet safatında mücadele ederken 1942 yılında Almanlar tarafından ya. kalansız kurşuna dizilen filozof Ge. orges Politzer tanımaya değer fik. erdemlerindedir. Biz burada Mou. gın'ı tanıtmaya çalışacağız.

Henri Mougın götürüldüğü toplama kampından memleketine döndüğü zaman, beş yıl süren işkence ve eziyetlerden kırk kilo kaybetmiş, e. vine bir deri bir kemik halinde dönmüştü. Bünyevî çöküşü o derece fazla idi ki karısı Mougın'ı tanıyamamıştı. Buna rağmen o, zekâ ve irade kuvvetinden hiçbir şey kaybetmemişti. Zulmün ve işkencenin söktür. atamadığı ilim ve hakikat aşkıyla, i. yimsizliği, geniş ve derin fikirleri, sebatkârlığı ile Fransız tefekkürünün en parlak zekâsı olmakta devam edecekti.

Nitekim, kendisini bekleyen vazifelerin ağırlığı ve çeşitliliği karşısında yılmaksızın, hattâ yaratıcı kudretini artmış bir halde çalışmaya başlamıştı. Yirminci asrın en büyük fikir eserlerinden biri halinde meydana gelecek olan «Fransız Rönesans Ansiklopedisi» sinin umumi ktipliğini üzerine almıştı.

Bir yandan bu vazifenin icab ettirdiği geniş çalışmalara girişip kendi mesleği olan ilmi ve felsefi meselelerle meşgul oluyordu; diğer yandan da o zamana kadar yabancı olduğu idari meseleler üzerinde kafa yoruyordu. Altından kalkılmaz görünen bü. atamadığı ilim ve hakikat aşkıyla, i. yimsizliği, geniş ve derin fikirleri, sebatkârlığı ile Fransız tefekkürünün en parlak zekâsı olmakta devam edecekti.

Nitekim, kendisini bekleyen vazifelerin ağırlığı ve çeşitliliği karşısında yılmaksızın, hattâ yaratıcı kudretini artmış bir halde çalışmaya başlamıştı. Yirminci asrın en büyük fikir eserlerinden biri halinde meydana gelecek olan «Fransız Rönesans Ansiklopedisi» sinin umumi ktipliğini üzerine almıştı.

Bir yandan bu vazifenin icab ettirdiği geniş çalışmalara girişip kendi mesleği olan ilmi ve felsefi meselelerle meşgul oluyordu; diğer yandan da o zamana kadar yabancı olduğu idari meseleler üzerinde kafa yoruyordu. Altından kalkılmaz görünen bü. tüm bu ağır vazifeleri o, herkeste bulunmayan hassasları sayesinde alt ediyordu.

terketmeye başlamıştı.

Kadıköy halkvi filarmonik orkestrasının Eminönü halkvi yaylı sazlar orkestrasının, Beyoğlu halkvi senfonik orkestrasının, Senfonik şehir orkestrasının, Filarmoni derneği orkestrasının çalışmalarını teşvik etmek; hem orkestraları hem de hergün biraz daha artan meraklıları tatmin etmek için İstanbulla büyük bir konser salonu kurdular. Bunu herkes kabul ediyordu. Fakat; 2-3 sene beklemek icap edecektir diyerek birçok üniversite talebesinin ve müziksever'in kapılarını dönesimine lâkayt kalmak hiç de hoş bir şey olmazsa gerek. Geçen sene üniversite konferans salonunda veya bir sinemada talebeye konserler vermek fikri ortaya atılmıştı. Unutuldu gitti soruyoruz. Bu yapılamaz mıydı, Belki gene bildiğimiz gayri müsait şartları ileri sürerek bizi ikna edeceklerdir. Fakat öğrenmek istiyoruz. Üniversite talebelerine konserlerde daha fazla tenzilat yapılamaz mı?

Senfonik şehir orkestrasının konserinde talebeye 3 sıra ayrılmıştı ve biletleri 1 liraydı. Beyoğlu halkvi senfonik orkestrası konserinde talebe biletleri 75 kuruştur. Ankara'da Riyaset-i Cümhuriyet Filarmonik orkestrasının konserlerinde ise talebe biletleri 25 kuruştur. Beyoğlu halkvi başkanlığından ve Belediye konservatuar müdürlüğünden talebe biletlerinde Ankara'daki kadar tenzilat yapılmalarını bekliyoruz. Bu gibi sanat hareketleri mahdud bir zümrenin inhisarında kalmamalıdır. I. Başaran

Henri Mougın

Çok büyük bir mütefekkir, geniş zekâ ve irade kuvvetine sahip bir insan ve Fransız kültürünü kusursuz bir şekilde temsil eden bir filozoftu

XVIII inci asrda Diderot ve d'A. Lembert'in meydana getirdikleri Ansiklopedi, bugün aşılması olan maddi materyalizm metoduyla Avrupa kültürünün ve tefekkürünün ufuklarını genişletmiş, bu sahada ileriye doğru büyük bir hamle yapmıştı. Mougın'ın umumi kâtibi olduğu «Fransız Rönesans Ansiklopedisi» de bugünün gerçek ilim metodu olan diyalektik materyalizm sayesinde, XX inci asrın ilim kültür ve tefekkür şahasından Diderot'nunkinden daha geniş çapta bir inkılâp yapacaktır.

Bir insan için tüketimeğe kâfi gelecek olan bu ansiklopedi çalışmaları yanında Mougın'ın kendi esas mesleği olan felsefe öğretmenliği de vardı. Chaptal kolejinde verdiği felsefe derslerini hiç geri bırakmıyordu. 1939 dan evvelki senelerde kendini bir aralık «XIX uncu asrda Fransızdaki içtimai sınıflar» hakkında muazam bir tez hazırlamaya hasrettiği ve bundan sonra da beş yıl faşistlerin elinde esir kaldığı için uzun zaman. dir ders verememişti. Memleketine döner dönmeyiz kolejdeki derslerini yine zevkle ve ihtirasa vermeğe başlamıştı.

Bütün bunlara rağmen Mougın, siyasi faaliyetlerini ihmal etmemekten başka, Aragonun tabutu başında öv. düğü gibi sırde de uğraşmış. Ayrıca tam manasıyla felsefi çalışmaları da vardı: Bir yıldanberi Europe, Ars de France ve bilhassa Pensée dergilerine verdiği makaleler bu çalışmaların mahsulüdür. Mougın makalelerini insanı hayrette bırakacak bir tarzda hazırlardı.

Bir gün mahdud bir mevzu üzerinde kısa bir makale vadetmişti; fakat bir aralık «XIX uncu asrda Fransızdaki içtimai sınıflar» hakkında muazam bir tez hazırlamaya hasrettiği ve bundan sonra da beş yıl faşistlerin elinde esir kaldığı için uzun zaman. dir ders verememişti. Memleketine döner dönmeyiz kolejdeki derslerini yine zevkle ve ihtirasa vermeğe başlamıştı.

Bütün bunlara rağmen Mougın, siyasi faaliyetlerini ihmal etmemekten başka, Aragonun tabutu başında öv. düğü gibi sırde de uğraşmış. Ayrıca tam manasıyla felsefi çalışmaları da vardı: Bir yıldanberi Europe, Ars de France ve bilhassa Pensée dergilerine verdiği makaleler bu çalışmaların mahsulüdür. Mougın makalelerini insanı hayrette bırakacak bir tarzda hazırlardı.

Bir gün mahdud bir mevzu üzerinde kısa bir makale vadetmişti; fakat bilgimin zenginliği, düşüncelerinin derinliği yüzünden yazının projesi git. tikçe genişliyordu.

İkinci Dünya Harbinde tahribedilen kütüphaneler

İkinci dünya harbi sırasında faşist çizmeleri altında yıkılıp, kitapları imha edilen bir çok kütüphaneler vardır. Polonyada harpten önceki kütüphane sayısının % 70 i tamamen yok edilmiştir. Ukraynada 55 milyon kitap yakılmış. Çekoslovakya kütüphanelerinin yarısı tamamen tahrip edilmiş ve İngilterede 30 büyük kütüphane kitaplarıyla birlikte hava saldırılarında yok edilmiştir.

Çinde 108 kolejden 91 i kullanılmaz hale getirilmiş, Yugoslavyada pek çok kütüphane yıkılmıştır.

Bu arada 180 bin nâside kitap, Almanlar tarafından yakma edilmiştir.

Hollandadaki tarihi kütüphaneler ve kıymetli eserler dünyada bir daha yerine getirilmez şekilde imha edilmiştir.

İkinci dünya harbinde faşist terörünün hatırdan çıkarmaz acı sonuçları arasında, kitap yakma ve kütüphane tahrib etme gibi ortaçağ emsali zıyın usulleri, yeryüzü halklarının habirelerinden asla silinmeyecektir.

TİSAVROZ'un

Eksik bir tahlil yapmağa razı olmayıyordu. Yazı kendisinden istendiği zaman, istemiyeye istemiyeye bırakmaz ve içini çekerek: «Bu kadarı hiç de kâfi değil, fakat bu mesele üzerinde tekrar duracağım; bu hususta bir kitap yazmam icap edecek» demişti.

Mougın, bu ezici çalışma yılında kim bilir ne kadar kıymetli eserler tasarlamağa çalışıyordu. Ölümünden az evvel, sosyologlar, coğrafyacılar ve tarihçiler arasında yapılan toplantıda, Descartes'a, XVIII inci asr Ansiklopedisine, Fransız idealizmine, existensializme, Fransızda içtimai sınıflar arasında mevcut doğum nihetsizliğine dair yazmayı tasarladığı kitapları da heyecanla bahsetmişti.

Halbuki, bugün ondan yalnızca bir çift makale serisi kaldı: Pensée dergisinin 5, 6 ve 7 inci sayılarında çıkan «Ansiklopedi zihniyeti» ile «Fransız felsefe geleneği» üzerine üç makale...

Bu yazılarda bilhassa Descartes meselesi ustaca ve cüretli bir tarzda derinleştirilip yeniden ele alınmıştır. «Existensializme» in kısa tarihi adlı makale serisinin ise ancak birinci kısmını ölümünün arifesinde verebilmişti.

Existentialist'ler hakkında henüz nesredilmemiş bir yazısında, bu yeni yolun yolcularını «yapıcı ve iyimser olmadıklarını» acı bir dille söyler; «Existentialist'ler edebiyat ve metafizik içinde çürümüş kalmışlardır, inkılâpçı olmaları da rastgeledir. İnkılâpçılığı tamamen başta kaldıkları zaman sebepsizce seçmişlerdir; bunun gibi başka bir şey de olabildikleri. Zaten huriyetleri de buradadır, değiş-

çikan «Ansiklopedi zihniyeti» ile «Fransız felsefe geleneği» üzerine üç makale...

Bu yazılarda bilhassa Descartes meselesi ustaca ve cüretli bir tarzda derinleştirilip yeniden ele alınmıştır. «Existentializme» in kısa tarihi adlı makale serisinin ise ancak birinci kısmını ölümünün arifesinde verebilmişti.

Existentialist'ler hakkında henüz nesredilmemiş bir yazısında, bu yeni yolun yolcularını «yapıcı ve iyimser olmadıklarını» acı bir dille söyler; «Existentialist'ler edebiyat ve metafizik içinde çürümüş kalmışlardır, inkılâpçı olmaları da rastgeledir. İnkılâpçılığı tamamen başta kaldıkları zaman sebepsizce seçmişlerdir; bunun gibi başka bir şey de olabildikleri. Zaten huriyetleri de buradadır, değiş-

mek hususunda her zaman hüdürlüdür.

Dünya bilginlerinin heyeti mecmuası olarak şekilde hazırlanmakta olan Fransız Rönesans Ansiklopedisi'nin yaratıcısı Henri Mougın, gitkânce artan yorgunluğa rağmen bu uğurda canla başla çalışıyor ve daha toplama kampında iken kendisini yakalayan hastalıkların verdiği devamlı ıstıraplara aldırıp etmekteyiz vazifelerini yapıyor. Nihayet 10 temmuz 1946 akşamı dostları anı olarak Mougın'ın ailedele bir kliniğe kaldırıldığını ve estesi rahatsız ince bağr. ak delinmesinden öldüğünü öğren. diler.

Kaybolan, çok büyük bir mütefekkir, geniş bir zekâ ve irade kuvvetine sahip bir filozof, 1942 mayıs. ında kurşuna dizilen Georges Politzerden sonra Fransız kültürünü en kusursuz bir şekilde temsil eden bir filozoftur.

Mougın, gerçek bir inkılâpçı idi; onun nazardında bugünkü ekonomik ve sosyal bozukluğun ortadan kaldırılması ve insani bir cemiyetin kurulması için zaruri bir icabı, kendi tabiatının öksüz üfede ettiği için de ka. çınmadığı bir emirdi. O bu emre, a. zimkâr, yapıcı ve iyimser bir inkılâp. çının düşüncü derin bir sevinç hissiyle emel ediyordu.

N. KIVANÇ

